

Педагогическо списание на
Великотърновския университет
„Св. св. Кирил и Методий“

ПЕДАГОГИЧЕСКИ
АЛМАНАХ

Брой 1, 2025

DOI: 10.54664/IXTR1171

ПРЕДУЧИЛИЩНА ПЕДАГОГИКА

PRESCHOOL EDUCATION

АПРОБИРАНЕ НА ТРЕНИНГА КАТО ФОРМА ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С РОДИТЕЛИТЕ В ДЕТСКАТА ГРАДИНА

Стефка Рашкова¹
Пенка Борисова²

APPROVAL OF TRAINING AS A FORM OF INTERACTION WITH PARENTS IN KINDERGARTEN

Stefka Rachkova
Penka Borisova

Abstract: The article presents the interaction with parents, through the training, as an innovative form of cooperation with families in the preschool institution. The practices unite children-teachers-parents in celebrating national and world holidays, in a four-year cycle, starting from the first age group and reaching the fourth age group, integrating the training form. At the end of the four-year period, the teachers of the group concluded that conducting the training, in addition to supporting the formation of civic education in children aged 4-7 years (during the celebration of national holidays), but also fulfills the annual plan for interaction with parents. As a result, the relationships between the participants in the educational process are improved, as proven by a survey among the children's parents, four years later, after the completion of kindergarten. The long time interval is used as evidence of the durability of parents' memories of this past stage, a factor in the quality and effectiveness of the process that led to prosperity and sustainability in the interaction with families.

Keywords: holidays, family - kindergarten, parent training, communication, cooperation, good mood, emotionality.

Въведение

Взаимодействието с родителите е неизменна част от образователно-възпитателната дейност в българските образователни институции, отговорни за обучението на децата в страната. Реди-

¹ Стефка Рашкова – старши учител в Детска градина №4 „Бреза“, град Стара Загора. E-mail: stefkaaa.stz@gmail.com

² Пенка Борисова – асистент по предучилищна педагогика в ДИПКУ, Тракийски университет, Стара Загора penka.borisova@trakia-uni.bg

ца национални нормативни актове [1][2][3][4] изискват и определят интеграцията на семействата, което всъщност прави родителския колектив – активен участник в образователния процес, за сметка на неактивното родителство предизвикано от глобализацията и трудовата заетост на семействата.

Въпреки тривиалното звучене на характера на връзката между родители, учители и деца, темата няма основание да бъде изчерпана. Ролята на семейството е доказана и перманентно значима, при формирането на личността (Овчарова 2024). Примера и културата на възрастния (родител, учител), нравственото възпитание и религиозни вярвания, са факторите на чиято основа се гради щастието, благополучието, успеха и ефективността на бъдещия гражданин на света (Тодорова 2024). Това са и основните причини за изискването родителите да бъдат „участници“ в образователно-възпитателния процес в детската градина.

Методология

Изследването представя тренинга за взаимодействие с родителите като ефективна форма за благоденствие и устойчивост на взаимоотношенията между участниците в образователно-възпитателния процес в детската градина. Тренингът има потенциала да бъде определен като технология, която остава трайно в съзнанието на родителите, заради ефекта върху емоционалната и познавателна сфера на личността (Марковская 2005). Изследователите обхващат четиригодишен цикъл в своята практика от 2016 г. до 2020 г., от който конкретизират темите на прилаганите от тях тренинги, интегрирани в годишните планове за взаимодействие със семейната общност. Едни от най-впечатляващите наименования са: тренинг за *Професията на моя татко*, *Великден в моя втори дом*, *Кулинарно приключение*, *Християнското семейство и неговите ценности*, *Светът на децата и светът на възрастните*, *Ден на толерантността*, *Трети март – нашата национална идентичност*, тренинги по безопасност на движение по пътищата, мултидисциплинарни тренинги и др. Концепцията на тренинга, като иновативна интеракция между учител-родител-дете е идеята за сътрудничество, чрез обучение между възрастен и подрастващ, поради което основната цел на поредицата от тренинги е да насърчи установяването и развитието на партньорства и сътрудничество между небезизвестната триада от участници (Савов 2007).

Предизвикателството е поставено чрез изследване на родителите, но четири години след като децата са завършили детската градина през 2024 г., за да се установи какви са трайните впечатления и спомени на семействата от процесите на взаимодействие в конкретната група, от конкретната детска градина. Изследователите (*учителите на група „Слънчо“*) приемат, че трайният спомен е добър индикатор за установяване качеството на процесите на взаимодействие с родителите в детската градина, което може да доведе до интеграция на иновацията в повече предучилищни институции.

Целта на изследването е проучване наличието или отсъствието на траен спомен за прилагането на тренинга като форма за взаимодействие с родителите на деца, посещавали конкретна детска градина преди четири години, които към момента на изследване са четвърти клас на начален етап от основна образователна степен.

Обект на изследването са спомените на родителите за процесите на взаимодействие и прилагането на тренинга в конкретна детска градина и конкретна група с децата и техните учители.

Предмет на изследването е влиянието на процеса на взаимодействие с родителите и прилагането на тренинга, като иновативна форма за осъществяване на благоденствие и устойчивост във взаимоотношенията.

Резултати

Емпиричното проучване е проведено сред родителите на децата от група „Слънчо“ от Детска градина №4 „Бреза“, гр. Стара Загора. Изследването използва анкетния метод и е проведено сред **48 родители** на деца от група „Слънчо“. За нуждите на проучването е използван инструментът *Google form* и приложението за масова комуникация – *Facebook*, където в налична *Facebook-група*

на група „Слънчо“, се осъществява достъп на родителите до онлайн формуляр с въпроси на анонимна анкетна карта. Изследователите по темата са учителите на групата.

Анкетата е полуструктурирана и се състои от **22 въпроса**. Последните са демографски, интересувачи се от възрастта на респондентите и техния пол, целящи да очертаят разнообразието в показателите, които на по-късен етап може да са в основата на формулирани тенденции и да идентифицират причинно-следствени връзки.

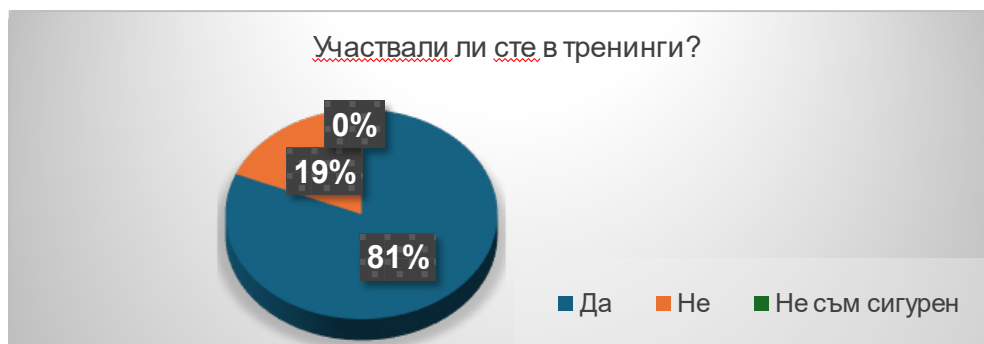
Първите единадесет въпроса изследват взаимодействието с родителската общност на групата в неговата цялост – стратегии, техники и похвати за взаимодействие, предварително очертани планове и технологии за взаимодействие в работата с родителите. Резултатите показват, че традиционните форми, като родителски срещи, тържества, открити педагогически ситуации, ателиета, работилници, екскурзии, походи, посещения на паметници, зоологически градини, музеи, сгради с обществено значение и др., са неизменна част от планирането на сътрудничеството между участниците в образователно-възпитателния процес в конкретната група. Родителите споделят положителни спомени и трайни впечатления от срещите с децата и учителите.

Останалите девет въпроса изследват прилагането на тренинга, честотата на използване на иновацията при планираните мероприятия с родителите на децата в групата и резултатите във взаимоотношенията след апробиране на интерактивната форма за взаимодействие. Основната цел е свързана с установяване на трайните спомени у родителите, като един от факторите за установяване на ефективност в процесите на взаимодействие. От първи до четвърти въпрос, както и от петнадесети до деветнадесети въпрос, възможните отговори са: *Да, Не, Не съм сигурен*; от пети до единадесети въпрос, отговорите са концентрирани в измерване честотата на прилагане в практиката, както и на тринадесети въпрос чрез предварително обособени отговори: *ниतो един път, един път в годината, два пъти в годината, повече от три пъти в годината*; дванадесети и двадесети въпрос са с отворени отговори, позволяващи разнообразие от коментари, а последните два въпроса от анкетата са демографски.

Десети въпрос е основополагащ за изследване на взаимодействието чрез иновативни форми: *Участвали ли сте в нетрадиционни форми (иновативни) за взаимодействие с родителите?* Отговорите на този въпрос показват, че в детската група са провеждани иновативни форми, предвид 67% от анкетираните и техните отговори, показващи наличие на интеракции два пъти в годината. Останалите отговори са насочени към повече от три пъти – 14% и един път в годината са отбелязали 19%. Може да се обобщи, че родителите умеят да разграничават традиционните от нетрадиционните взаимодействия.

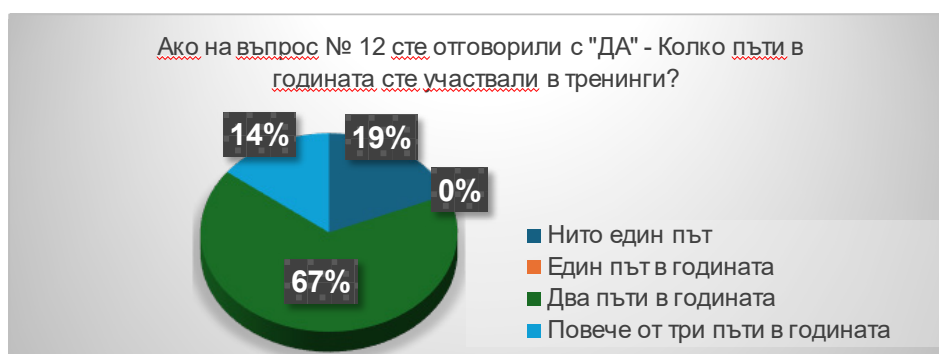
За да се проучи в дълбочина знанието и умението на възрастните да разграничават двете групи форми за взаимодействие (традиционни и нетрадиционни), е формулиран и единадесети въпрос: *Ако отговорът Ви на предходния въпрос е: „един и повече пъти“, моля посочете или избройте, в какви нетрадиционни форми (иновативни форми) за взаимодействие с родителите сте участвали?* Естеството на въпроса изисква свободно формулирани отговори в обобщен и синтезиран вид, някои от тях са както следва: *Игра на семейство, Приготвяне на сандвичи, Пряка комуникация с учителя, Боядисване на яйца, Посещение в църква, Състезание за изработване на знамена, Обучение заедно с децата, спортни състезания, разходки, безопасно на пътя и др.* Разнообразието от отговори ориентира към конкретизиране на формите от учителите на групата, съобразявайки се с документите на годишните планове за взаимодействие с родителите от 2016 г. до 2020 г. Играта на семейство, всъщност е тренингът за взаимодействие с родителите озаглавен *Християнското семейство и неговите ценности*, което е интерактивна форма за взаимодействие. Приготвянето на сандвичи също е тренинг *Кулинарно приключение*. Боядисването на яйца – също е тренингова дейност – *Великден в моя втори дом*. Посещението в църквата е към традиционните форми за взаимодействие и е провеждано по повод Деня на християнското семейство. Състезанието за изработване на знамена, отново е *тренинг за Трети март*. Обучение с децата е *тренингът Светът на децата и светът на възрастните*. Разнообразието от отговори не позволява да бъдат споделени в няколко изречения, но най-често повтарящите се, заслужават да бъдат подчер-

тани, тъй като преобладават тренингите, но така или иначе се установи, че родителите са наясно каква е същността на иновативната форма за взаимодействие.

фиг. 1. Въпрос № 12

Дванадесети въпрос: *Участвали ли сте в тренинги?* търси конкретика, свързана със същността на тренинговата форма като иновация за сътрудничество и доколко се помни участието в подобни дейности. Резултатът е 81% от анкетираните са дали положителен отговор, което е фактор за трайност на спомена и за влиянието на тренинга върху семейната общност. Делът на отбелязалите *Не* за свой отговор е 19% или 9 човека, като се предполага, че или не са присъствали, или им е убягнал терминът тренинг, когато са участвали. Преобладават положителните отговори и може да се обобщи, че тренингът е форма, която указва въздействие у участниците в нея, а в детската градина и сплотява колектива на групата (*семејство-учители-деца*).

фиг. 2. Въпрос № 13

Ако на въпрос № 12 сте отговорили с „ДА“ – Колко пъти в годината сте участвали в тренинги? е тринадесети въпрос по ред и изследва честотата на провеждане и осъществяване на тренинги с родителите в групата от спомените на запитаните лица. Повече от половината от респондентите са отбелязали *два пъти в годината* (67%), което е една добра политика на управление на процесите от учителите на групата. Една четвърт (14%) са отговорили *повече от три пъти в годината*, като настоящото разминаване в този процент вероятно се дължи на възприемане на разнообразието от форми по различен начин от родителите и приписване на някоя по-различна дейност към тренингите, тъй като в годишния план за взаимодействие с родителите за всяка от четирите години, (*с които разполагат изследователите*), се очертават до два тренинга годишно, последните две години – три тренинга годишно, като третият е тема за безопасността на движението по пътищата и е възможно едните респонденти да помнят именно този период, а другите да са обобщили в двукратни интеракции. Анализирайки общия брой на далите положителни отговори на този въпрос, може да се обединят отговорите *два пъти в годината* (67%) и *три пъти в годината* (14%) в 81% дали положителен отговор, което се равнява на отговорилите положител-

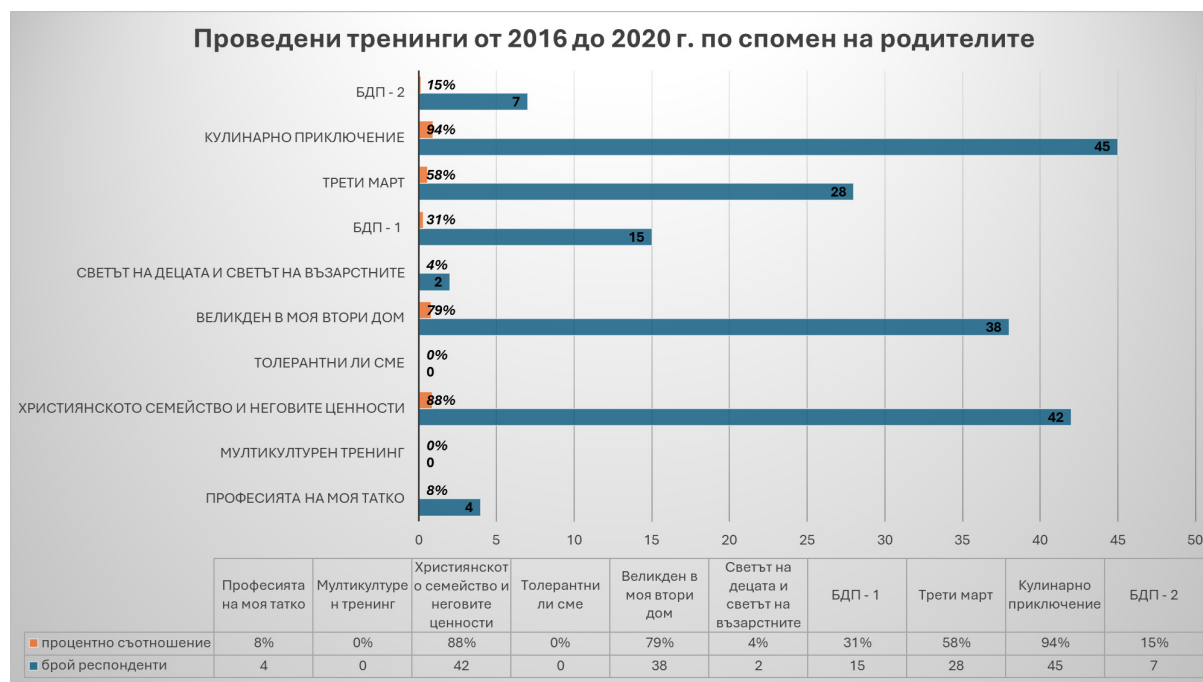
но на дванадесети и на тринадесети въпрос. 19% от респондентите са отбелязали *ниито един път* за свой отговор, което се очаква, предвид отговорите от предходния въпрос отсъствието на част от родителите в различните дейности.

Четиринадесети въпрос е отворен за свободно формулиране на отговори и коментари и гласи *Можете ли да изброите няколко тренинга, на които сте присъствали? На каква тема са били или по какъв повод са провеждани в детската градина?*

Таблица 1. Тренинги

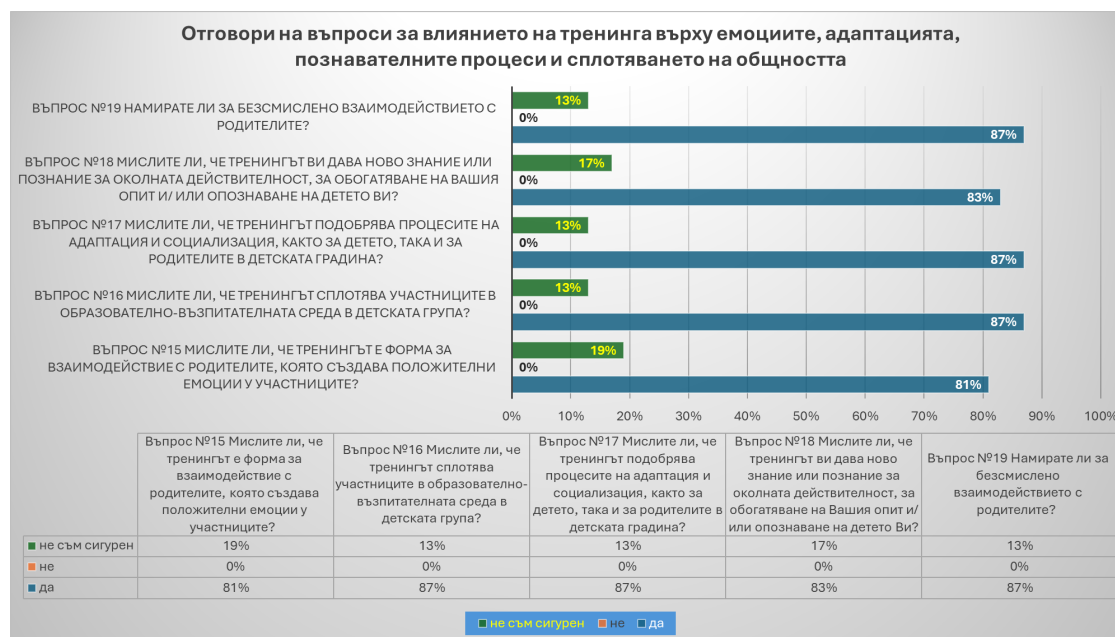
Годишни планове за взаимодействие с родителите				Анкетата
Тренинги през 2016–2017	Тренинги през 2017–2018	Тренинги през 2018–2019	Тренинги през 2019–2020	Отговори от родителите
Професията на моя татко	Християнското семейство и неговите ценности	Великден в моя втори дом	Трети Март – тренинг	Ден на християнското семейство, Професията на моя татко, театрални постановки, Великден в детската градина, Безопасност на движението, спортни дни, Кулинарно състезание, Християнското семейство, Ден на толерантността, Игра на семейство, Посещение в църква, Състезание за изработване на знамена на Трети март
Мултикултурен тренинг	Толерантни ли сме?	Светът на децата и светът на възрастните – смяна на ролята	Кулинарно приключение	
		БДП – по въздух, суша и вода!	БДП – участници в движението по пътищата	

От така формулираните и обобщени отговори, учителите на групата демонстрират, че резултатът е добър, а родителите са активни и помнят голяма част от тренингите, осъществявани през годините от първа до четвърта възрастова група на детската градина, както е показано на Фигура 3.

Фиг. 3. Тренинги – по спомен на родителите

Следващите отговори са насочени към спомените, мненията, емоциите и ползите, които осигурява тренингът като иновация при взаимодействието с родителите. Предвид по-високия процент на изследваните лица, емоциите осигурени от тази форма, определено имат роля при трайността на спомена. Проследявайки отговорите на шестнадесети въпрос, се затвърдяват изводите на редица учени, сред които са: Гюров, Гюрова (2008) и Марковская (2005), доказващи в практически план, че тренингът създава единство и сплотеност между участниците в него и оставя трайни следи в съзнанието и спомените на участниците, освен заради полученото ново знание и емоционално пренасищане, но и игровия характер и двигателната активност, които са неизменна част от него.

Фиг. 4. Отговори на въпросите от петнадесети до деветнадесети

Разглеждайки седемнадесети въпрос в детайли на Фигура 4, смисълът е насочен към адаптацията на подрастващите, т.е. преходът и приспособяването от семейна среда или яслена група към първа група на детската градина, както за децата така и за техните родители. Въпросът проучва мнението, спомените и знанията на респондентите за въздействието на тренингите върху този процес, който е доста сложен и същевременно важен за създаване на една стабилна основа във взаимоотношенията, целящи ефективност и качество в образователно-възпитателните процеси в институцията. 87% отбелязват категорично Да, а 13% се колебаят в своя отговор, но не го отричат, което се приема за положителен отговор.

Според отговорите на респондентите тематичните тренингови срещи, отбелязани в осемнадесети въпрос, развиват познавателните процеси, както при децата така и при техните родители, защото *ученето през целия живот* се мултиплицира, както в личен план, така и във всяка една сфера на дейност, днес.

Деветнадесети въпрос е с безапелационно положителни отговори – 100% от респондентите са отбелязали – Да, за тях взаимодействието с родителите не е безсмислено, следователно намират за важно и вероятно необходимо учителите и родителите да бъдат в системен контакт в интерес на децата.

Логично продължение е двадесети въпрос *Бихте ли казали, защо сте на това мнение?*, който е третият по ред въпрос със свободно формулирани отговори от анкетираните, които гласят:

- Подпомага адаптацията
- Подобрява психическото състояние
- Различно образование

- Защото заедно отглеждаме и възпитаваме децата
- Водени сме от обща цел
- Повече време прекарваме с децата си
- Учим и играем

Определено родителите осъзнават функциите на детската градина и ролята на учителите в нея, приемайки сериозно всяка една педагогическа практика дали ще е насочена към децата, или към близките и възрастни в детското обкръжение. От така формулираните отговори можем да обобщим, че този и предходният въпрос обединяват родителите и ги правят единодушни в мнението за важността на непрекъснати процеси на взаимност и добър тон между семействата, учителите и децата. При едни такива нагласи и добро планиране, организиране и управление на взаимодействието с родителите, те могат да бъдат активен участник в процесите, а не пасивен потребител на конкретна услуга.

Участниците в изследването са 48 родители на деца от група „Слънчо“ випуск 2020 г., в ДГ №4 „Бреза“, град Стара Загора. Авторите обединяват в табличен вариант демографските особености на изследваната група в *Таблица №1* за по-концентрирано онагледяване на резултатите, които е възможно да очертаят предпоставки за влияние върху отговорите на респондентите.

Таблица 2. Демографски особености

Параметър	Брой участници	Процентно съотношение (%)
Възраст:		
от 18 до 25	0	0%
от 26 до 35	16	33%
от 35 до 45	32	67%
над 46 години	0	0%
Пол:		
мъж	4	8%
жена	44	92%

Следователно можем да отбележим, че възрастта на респондентите не е нито твърде малка, нито пък с твърде много години житейски опит, което би могло да повлияе на изследването. Участниците от 18 до 20 годишна възраст са млади и е възможно повърхностно и незадълбочено да отговарят на въпросите в анкетното проучване. Над 46-годишните би могло да бъдат по-критично настроени, именно заради големия житейски опит и високите очаквания към образователната система. Следователно този възрастов диапазон говори за една умереност съчетана с достатъчно опитност и знания.

По отношение на фактора пол, може да се обобщи, че феминизацията при взаимодействията с родителите е широко застъпена, участниците жени са – 92% от респондентите, а 8% са мъжете, именно това е и причината при задаване на четиринадесети въпрос *Можете ли да изброите няколко тренинга, на които сте присъствали? На каква тема са били или по какъв повод са провеждани в детската градина?* Тренингът с наименование „Професията на моя татко“ е посочен едва четири пъти, защото в същността на интеракцията е взаимодействието с мъжете в живота на децата.

Дискусия

На база проведеното емпирично проучване и анализирани резултати, можем да обобщим, че е важно детските учители да планират съвместно с родителите общите дейности, тренинги и интеракции на специално организирана среща-беседа, с конкретна цел – планиране на взаимодействията. В резултат родителите ще имат календар, съобразно който да осигурят своето присъствие, планирайки ангажиментите си предварително. Google дава възможност за създаване на

персонален календар на групата, както и мейл за кореспонденция на участниците в групата. По този начин всеки има достъп до напомняне за предстоящо събитие. Освен това се създават трайни спомени от целенасочено създадената среща с конкретна тема „Харта на сътрудничество“ (Алексиева 2013b) или „Годишни взаимодействия“, на която предварително и съвместно те могат да планират дейностите за годината.

Редно е учителите на групите в детските градини при всяка една форма за взаимодействие да прецизират същността ѝ и да разяснят нейната дефиниция, преди да стартират съвместните занимания чрез подходящо изложение, както и в деня на проектиране на годишния план в детската група. Важно е родителите да са запознати с ролята и значението, целите и определенията на всяка една форма за сътрудничество с тях.

Заклучение

В заключение можем да обобщим, че тренингът е иновативна форма за взаимодействие с родителите, при който се подпомагат семейните взаимоотношения и сплотяват комуникацията между учители, родители и деца в предучилищен етап. Детската градина е отворена към проблемите, касаещи семействата и децата, отворена е за всеки, търсещ отговор на въпросите относно процесите на възпитание. За целта обаче взаимоотношенията между двете институции трябва да са в синхрон и само тогава са условие за успешна адаптация и интеграция на подрастващите в социалната среда.

Тренингът е форма за благоденствие и устойчивост във взаимоотношенията между участниците в образователно-възпитателния процес, което се доказва първо чрез безапелационното попълване на анкетната карта от 48 родители на деца, които са завършили детската градина преди четири години, както и в резултат на получените и анализирани отговори. Освен всичко това изследователите, в качеството си и на учители на децата в група „Слънчо“, споделят, че четири години по-късно все още имат позитивна и ефективна комуникация с родителите и със самите деца (*има родители, които и днес търсят професионален съвет и подкрепа във възпитанието и отглеждането на своите деца, които са добре познати на учителите*).

За авторите целият процес на изследване беше доста интересен и приятен, пълен с емоции, натрупвани цели четири години. Всеки процес на планиране, организиране и провеждане на многобройните тренинги в групата с децата и родителите от група „Слънчо“ сплотяваха, обединяваха и правеха по-силни и устойчиви на негативи и трудности по пътя на просвещението. С колегата сме доволни от свършената работа, както и от резултатите.

БЕЛЕЖКИ:

^[1] **МОН.** (19.04.2024 г.). Стратегическа рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България 2021–2030. Извлечено от МОН: <https://www.mon.bg/mon/strategii-i-politiki/strategicheski-dokumenti-2/>

^[2] **МОН.** (01.08.2016 г.). ЗПУО. Извлечено от ЛЕКС БГ: <https://lex.bg/bg/laws/ldoc/2136641509>

^[3] **МОН.** (03.08.2016 г.). Наредба № 5 за предучилищното образование. Извлечено от https://kids.dobrich.bg/documents/naredba_5_2016_preduchilishtno_obr.pdf: https://kids.dobrich.bg/documents/naredba_5_2016_preduchilishtno_obr.pdf

^[4] **МОН.** (н.д.). Механизъм за противодействие на насилието и тормоза в институциите в системата на предучилищното и училищното образование. МОН: https://ruo-sofia-grad.com/wp-content/uploads/2019/11/Mehzm_protivodejstvie_tormoz_281217.pdf

ЛИТЕРАТУРА

Алексиева, М. (2013). Технологично осигуряване на модела за взаимодействие „училище – държавни институции – социални партньори – НПО. *Годишник на Бургаски свободен университет том XXIX.*, 139–151.// **Aleksieva, M. (2013).** Tehnologichno osiguryavane na modela za vzaimodeystvie „uchilishte – darzhavni institutsii – sotsialni partnyori – NPO. *Godishnik na Burgaski svobodен universitet tom. XXIX.*, 139–151.

Георги, В. Б. (2002). *Методология и методи на педагогическите изследвания.* София: УИ „Св. Климент Охридски“// **Georgi, V. B. (2002).** *Metodologia i metodi na pedagogicheskite izsledvania.* Sofia: UI „Sv. Kliment Ohridski“.

Гюров, Д., Гюрова, В. (2008). *Модели на педагогическо взаимодействие семейство – детска градина.* София: Просвета.// **Gyurov, D., Gyurova, V. (2008).** *Modeli na pedagogichesko vzaimodeystvie semeystvo – detska gradina.* Sofia: Prosveta.

Марковская, И. М. (2005). *Тренинг взаимодействия родителей с детьми.* Москва: Речь.// **Markovskaya, I. M. (2005).** *Trening vzaimodeystviya roditeley s detyomi.* Moskva: Rechy.

Овчарова, К. (2024). Взаимодействие между родители и образователни специалисти: нагласи, предизвикателства и възможности. *Е-списание „Педагогически форум“* (4), 36–46. doi:10.15547/PF.2024.022// **Ovcharova, K. (2024).** *Vzaimodeystvie mezhdu roditeli i obrazovatelni spetsialisti: naglasi, predizvikatelstva i vazmozhnosti.* *E-spisanie „Pedagogicheski forum“* (4), 36–46. doi:10.15547/PF.2024.022

Савов, С. Х. (2007). *Децата, семейството, училището и обществото в началото на XXI век: Реалности, перспективи, решения.* София: Камелия Дизайн ООД.// **Savov, S. H. (2007).** *Detsata, semeystvoto, uchilishteto i obshtestvoto v nachaloto na XXI vek: Realnosti, perspektivi, resheniya.* Sofia: Kameliya Dizayn OOD.

Тодорова, В. (2024). Прошката като терапевтичен подход и фактор в ежедневиия живот: методи на изследване и средства за подобряване. *Е-списание „Педагогически форум“* (4), 26–35. doi:10.15547/PF.2024.021// **Todorova, V. (2024).** *Proshkata kato terapevtichen podhod i faktor v ezhdnevnia zhivot: metodi na izsledvane i sredstva za podobryavane.* *E-spisanie „Pedagogicheski forum“* (4), 26–35. doi:10.15547/PF.2024.021